

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 7

Zpráva o ověření programu v praxi

průběžná

I.

Příjemce	Salesiánský klub mládeže, z.s. Dům Ignáce Stuchlého
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008149
Název projektu	Programy pro školy - rozvoj kompetencí pro demokratickou kulturu
Název vytvořeného programu	Kdo najde přítele, najde poklad
Pořadové číslo zprávy o realizaci	7

II.

Místo ověření programu	Datum ověření programu	Cílová skupina, s níž byl program ověřen
Dům Ignáce Stuchlého	14. 9. – 16. 9. 2020	ZŠ Kostelec u Holešova (9. tř.)
Dům Ignáce Stuchlého	16. 9. – 18. 9. 2020	ZŠ Sirotkova Brno (8 A)
Dům Ignáce Stuchlého	21. 9. – 23. 9. 2020	ZŠ Sirotkova Brno (8 C)

III.

1. Stručný popis procesu ověření programu

a) *Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?*

Ověření probíhalo během třídních pobytových kurzů v Domě Ignáce Stuchlého, kde je zajištěno ubytování a stravování. Počet účastníků, cílová skupina a realizátoři programu jsou uvedeni v následující tabulce:

Termín	Škola	Počet žáků	Tým
14. - 16. 9. 2020	9.tř. ZŠ Kostelec u Holešova	18	František Horsák, Jiří Šumbera.
16.-18. 9. 2020	8.A ZŠ Sirotkova Brno	22	Kateřina Kuběnová, Monika Bochenská, Jana Červenková.
21. 9. - 23. 9. 2020	8.C ZŠ Sirotkova Brno	28	František Horsák, Kateřina Kuběnová, Bc. Dominika Strohbachová.

Dotazníkové šetření probíhalo ve 3 fázích. Před kurzem, po skončení kurzu a s časovým odstupem. Realizace ověření byla poznamenána pandemií Covid 19 (v roce 2020 a 2021) a vládními opatřeními s tím spojenými, kdy ve školách probíhala distanční výuka. V první fázi bylo zjišťováno před-porozumění a připravenost/motivace účastníků na program. V další fázi bylo vyhodnoceno, jak byl program účastníky přijat a jaký měl reálný dopad ve fázi třetí.

b) *Jaký byl zájem cílové skupiny?*

Podněty, které program cílové skupině poskytl, byly přijaty s dávkou neobvyklosti. Během programu se otevřela zajímavá témata, která, jak jsme zjistili, byla pro žáky zajímavá. Některá témata naopak byla zajímavá méně. Někteří k programu přistupovali zodpovědně a ti si mohli odnést více poznatků a zkušeností. Ti, kdo do programu moc energie nekládali mohli odjíždět s tím, že program byl především zábava.

V rámci před-porozumění vyplňovali účastníci dotazník před odjezdem na kurz. Zajímalo nás, jak využívají svůj volný čas a jakým způsobem přemýšlí o svých přátelích/kamarádech. Dnešní doba si žádá zařadit vnímání přátel na sociálních sítích – v této otázce se zdáli být nejistí (viz. Níže).

Když jsou sami, nejraději tráví čas sportem ve 38 %, když jsou s kamarády, tráví čas nejčastěji venku a jen tak si povídají v 59 % případů.

Nejvíce informací o fungování vztahů mají od rodičů a prarodičů ve 56 % odpovědi jiné odpovědi byly jen v jednotkách procent, na podobnou otázku, „kde se dověděli nejvíce informací“, jednoznačně vedla škola v 51 % odpovědí. Když měli před kurzem napsat vlastnosti, které by měl mít nejlepší kamarád vyskytovalo se nejčastěji „smysl pro humor“ v 19 % a velmi těsně v 18 % odpovídali dost nekonkrétní „hodný“, „kamarádský“, třetí nejčastější byla v 15 % odpovědi „ochota pomoci“. Při rozlišování toho, jak blízký vztah mají s... tedy, jak rozumí pojmům kamarád, přítel, známý nebo parťák vyplynulo, že nerozlišují mezi pojmy parťák/přítel, kdy shodně ve 38 % případů označili míru vztahu jako velmi blízký (označili hranici 100 %).

Pro udržení přátelství jsou schopni ve 39 % udělat „cokoli“.

Kontakty navazují „v pohodě“ ve 36 % a „jak kdy“ ve 34 %.

Být „dobrým přítelem“ druhému je pro ně důležité ve 34 % odpovědí. Celá čtvrtina respondentů (25 %) na otázku „Kolik máš dobrých přátel“ neodpověděla, ale že je důležité mít někoho blízkého si myslí 96 % z nich.

Respondenti nechtěli také odpovídat na otázku, kolik mají přátel na sociálních sítích, 19 % respondentů neodpovědělo a 17 % uvedlo rozmezí 1-20.

60 % respondentů si myslelo, že lze udržovat přátelství na sociálních sítích „s některými lidmi“, 24 % si myslelo, že „s kýmkoli“.

Nejlepšího přítele mělo 80 % dotázaných.

Pro udržení přátelství je nejdůležitější (33 %) „mít o druhého zájem“, na druhém místě (22 %) bylo „chovat se k sobě slušně a nedělat si naschvály“, třetí nejdůležitější pro ně byla v 19 % odpovědi „komunikace“. Na otázku „Co největšího jsi pro udržení přátelství udělal/a“ nedokázalo odpovědět 42 % respondentů.

Z některých rozporupných odpovědí lze vyčíst, že před kurzem měli velmi nejasnou představu o tom, co to znamená přátelství. Další odpovědi vypovídaly také o tom, že jejich „vědomosti“ o přátelství jsou spíše teoretické, ale hlouběji o něm pravděpodobně nepřemýšleli.

Na kurzu jsme jim proto chtěli dát prostor, aby si uvědomili, že přátelství a vztahy jsou sice něco, co běžně zažívají, ale nejsou automatické a musí se na nich pracovat. Cílem je umožnit jim, aby zažili zajímavé aktivity v kolektivu spolužáků a díky reflexi běžného fungování si uvědomili některé aspekty důležité pro utváření dobrých vztahů. Přátelství nevzniká samo sebou, ale je potřeba do něj investovat čas a energii.

c) Jaká byla reakce cílové skupiny?

Účastníci reagovali pozitivně hlavně na aktivity s menší hloubkou. Vážnější aktivity je nenudily, ale vzhledem k věku byly méně přitažlivé.

2. Výsledky ověření

a) Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:

Program po skončení hodnotilo 79% jako „nejvíce super“. To potvrzuje, že je toto téma účastníkům 8. a 9. tříd stále blízké a je pro ně atraktivní. Z dotazníků před a po kurzu lze vyčíst:

- Pro účastníky se proměnilo vnímání toho, jak blízký mají vztah s ...
- V otázce, kde měli vypsát vlastnosti, které u kamaráda očekávají se zvýšila procenta u „smyslu pro humor“ a u „ochoty pomoci“. A přibylo odpovědí u položky „naslouchat a být empatický“.
- Výrazný posun v otázce: Co jsi ochotný udělat pro udržení přátelství? Před kurzem na tuto otázku ve 41% neuměli odpovědět, po kurzu dokázali být konkrétnější a zmiňují např. důležitost zastat se druhého, vzájemná úcta, brát druhého takový jaký je.
- Kamarádi jim do života přinášejí legraci nebo radost a jsou pro ně důležití z důvodů kontaktu („pokecat s někým“).
- Být někomu dobrým přítelem je pro respondenty hlavně otázkou vzájemné důvěry (32 % odpovědí).
- Žáci také přehodnotili počet opravdových přátel. Před kurzem na tuto otázku nedokázalo odpovědět 24 % respondentů a po kurzu už to bylo pouze 9 %. Hodnoty, kolik jich tedy mají, se pohybovaly mezi 1 – 10. žádného opravdového přítele nevedlo 6 % z nich.
- Aby přátelství fungovalo je podle 56 % žáků nejvíce důležitá „ochota pomoci druhému“ a v 53 % je důležitý smysl pro humor, třetí nejdůležitější je v 54 % „trpělivost“ následovaná v 50 % „upřímností“. Nejméně důležitá pro přátelství je dle žáků „pracovitost“ konkrétně v 15 % případů.
- Z nějakého důvodu si po kurzu nejsou jisti, co je dobré dělat pro to, aby přátelství fungovalo, neodpovědělo na tuto otázku po kurzu 18 % respondentů (o 2 % více než před kurzem).

b) Návrhy řešení zjištěných problémů:

Zjištění z ověřování programu dokládají to, že se odpovědi účastníků posunuly jinam, než před absolvováním programu. To dokazuje, že měli možnost téma otevřít a promyslet jinak, než obvykle. Při dalším ověřování bychom se chtěli zaměřit na poslední bod: **nejsou jisti, co je dobré dělat pro to, aby přátelství fungovalo**. Jsou tu 2 možné příčiny, proč na tuto otázku ve větší míře, než před kurzem neodpověděli:

- 1) Během programu na kurzu na tyto otázky nedostali jasné odpovědi.
- 2) Během programu na kurzu si tuto otázku položili poprvé a ještě ji nemají promyšlenou (zpracovanou), proto nevědí odpověď.

Návrhy řešení:

1) Při našich programech principiálně nechceme dávat jasné odpovědi. Ty si musí najít každý sám. Co můžeme změnit je, že se na tuto problematiku zkusíme zaměřit při reflexi programů (každý ze zařazených programů k tomu může přispět). Konkrétně u aktivity Volňásky by bylo možné na to upozornit již v motivaci – při zadávání programu.

2) Až dostaneme dotazníky ze školy, všimneme si, jestli se jejich uvažování v tomto směru již konkretizovalo, pokud ne, doporučíme pedagogovi, aby na to upozornil (např. na konci školního roku). Poprosíme pedagoga, aby účastníky motivoval, že je nutné neustále ve svém životě zvažovat, co je dobré dělat pro to, aby přátelství (vztahy, partnerství) fungovalo.

c) Bude/byl vytvořený program upraven?

Ano program bude upraven.

d) Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?

Podrobný popis úprav u jednotlivých částí je uveden v části 3.1) Konkrétní výčet úprav.

Drobné změny budou téměř v každé aktivitě. Je to z prostého důvodu, že neustále je co zlepšovat. Není to z důvodu, že by zařazené aktivity byly nevhodné, ale spíše jsme si v praxi dovedli představit některá konkrétní vylepšení pro snazší průběh aktivit a tím celého programu. Pro toto téma se neosvědčila jedna aktivita: Projevy, která bude nahrazena jinou aktivitou. Výčet aktivit se změnami: Přivítání osud, Dům moudrosti, Pošli to Kevinovi, Názorníky, Gamebook, Úroveň vztahů, Dobrý a špatný konec, Názorový souboj, Prezentace, Hon za přátelstvím, Volňásky, Večerní cesta, Důvěrovky, Projevy.

3. Hodnocení účastníků a realizátorů ověření¹

a) Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?

Program se jim líbil, ale pravděpodobně to bylo umocněno dobrým kolektivem a vědomím, že mají před sebou už jen málo času na ZŠ.

Hodnocení účastníků je shrnuto ve Výsledcích z ověření bod 1b).

b) Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

Nejlépe byli hodnoceny diskusní aktivity, které umožnily účastníkům aby se projevíly. Jedná se například o aktivitu DISkusní aréna. Bylo to opět dáno dobrým kolektivem a touhou si popovídat.

c) Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Po obsahové stránce byl program hodnocen velmi dobře. Z přijetí tohoto programu účastníky vyplývá, že se o přátelství zajímají, je pro ně důležité a zároveň je tu prostor pro získání nových vědomostí. O tomto tématu moc nepřemýšlí, ale spíše ho rovnou prožívají v praxi. Program musí být také zábavný! (Ne jenom poučný). Vyplývá to z dotazníků, kdy účastníci vyplňují, že s kamarádem musí být legrace – jako jedna z důležitých vlastností kamaráda. Navíc je to poučení z minulého tématu sebepoznání – kdy účastníkům zábava při programu chyběla.

Pedagogové se ve svém hodnocení také shodli, že téma je pro věk účastníků blízké a vhodné.

d) Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?

Organizace kurzu byla hodnocena: v pořádku až výborně. Do materiálního zabezpečení bylo zmíněno, že atraktivnost stravy po výkonech při programu by se dala zlepšit.

e) Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?

V případě 8. A byl od pedagogů návrh na větší důslednost a hlídání dodržování pravidel. Tato problematika je plně závislá na naladění a složení skupiny účastníků, která přijede na kurz. Lektor by měl v průběhu i po skončení přizpůsobovat a reflektovat svůj přístup ke skupině.

Další hodnocení od učitelů obsahovala toto hodnocení: Empatie, plné nasazení, opravdový zájem o vedení celého projektu, výborná spolupráce i komunikace.

¹ Vychází z evaluačních dotazníků žáků, učitelů, realizátorů programů – pracovníků neformálního vzdělávání či záznamů z rozhovorů s dětmi, které příjemce uchovává pro kontroly na místě.

f) *Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?*

Výhrady byly k aktivitě „Večerní cesta“, která se některým zdála dlouhá, vytýkaly dlouhé prodlevy mezi uvedením hry a následným startem.

g) *Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?*

Pouze výhrada viz. otázka f). Účastníci byli s kurzem spokojeni a možná proto neměli potřebu více připomínkovat.

h) *Budou případné připomínky účastníků zapracovány do další verze programu?*

Pokud ne, proč?

Ano, připomínka bude zapracována. Aktivita Večerní cesta je vyvrcholením programu, je pro nás důležité, aby proběhla perfektně. Doladit prodlevy je výzva na lepší načasování na které si příště dáme pozor. Zároveň chceme najít silnější příběh o přátelství. Při této aktivitě je prostor se hlouběji zamyslet nad vztahy a přátelstvím. To je důležitý cíl, který vyplývá z vyhodnocení dotazníků vyplněných před kurzem (viz. ověření programu b).

i) *Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?*

Program byl účastníky přijat převážně pozitivně. Byl dramaturgicky vyvážený, co se týče gradace, byla pozvolná, avšak gradace samotného konce by potřebovala vylepšit. Dynamika programu byla pozitivně ovlivněna samotnou třídou, neměli problém s účastí na aktivitách, ovšem při diskuzních aktivitách byla potřeba iniciace ze strany lektorů, aby aktivity proběhly hladce. Účastníci odjžděli s dobrým pocitem, avšak je nutno podotknout, že hodnocení programu a toho, co v účastnících zanechal, je relativní a těžko měřitelné vzhledem k šíři tématu.

j) *Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?*

Ano realizátoři navrhuji některé změny. Seznam úprav je totožný s výčtem úprav (viz. bod l), které budou přepracovány do dalšího ověření programu.

k) *Budou tyto návrhy realizátorů zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?*

Ano návrhy budou zapracovány do další verze programu.

l) *Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další/finální verze programu:*

Přivítání osudem – mít připravenou variantu, pokud budou nerozhodní. Zdůraznit, že není potřeba předat např. tyčinku/květinu, ale udělat radost (už ten pokus je splnění úkolu).

Dům moudrosti – zvětšit přísloví. Zdůraznit, že si musí pamatovat čísla přísloví, skupiny 3- 4, říct také pravidlo, že když nemůžou uhodnout můžou jít pro další přísloví.

Pošli to Kevinovi – posílat jenom nad hlavou. Když spadne míček, ten kdo ho poslal jde pro něj a posílá znovu. Dbát na volání jmen, mají tendenci na to v zápalu hry zapomínat.

Názorníky – otázky v obálkách nejsou potřeba. Otázky sporné ne, otázky na okolí, kontroverzní témata (ananas na pizze).

Gamebook – zrušit nebo předělat a domyslet, jak to víc zaměřit na skupinu a ne na jednotlivce.

Úroveň vztahů – oddělat matrace a při chození říct, aby si chodili různě a ne dokola. Chyběl konkrétní výstup. Je potřeba trvat na tom, že gesta předvedou. Nakonec si každý napíše člověka a gesto, které po kurzu udělá. Na dvouhodině si řeknou, jestli se jim to podařilo a pokud ne tak proč. Udělat tabulku do které se zapišou a dát ji učiteli.

Dobry a špatny konec – připomenout, aby mluvili čelem k lidem. Když to půjde zadat na konci odpoledního programu, aby měli víc času na vymýšlení.

DISkuzní aréna - dát více času. Přejmenovat na měkké dovednosti. V reflexi poukázat na to, že šlo o výhru. V takovém případě je účastník nepřímo motivován použít argumenty, které ho dovedou k výhře, ale ne k lepšímu diskusnímu výkonu. Zdůraznit, že ve skutečném životě by nemělo jít o boj, ale o dohodu. Často soutěžíme, ale v případě komunikace by to tak být nemělo.

Prezentace – zkrátit a zjednodušit. Jak uvést prezentaci? Možná otočit, aby to na sebe nenavazovalo. Video ještě zkrátit a přidat více tématu zamilovanosti a přátelství.

Hon za přátelstvím – příští kurz zkusit používat u osudu kostku, zvětšit vzdálenosti od startu. Zkusit chytače – odpadlý přítel – krade přítel, známé.

Volňasky – ideálně 2 hodiny. Napláňovat lépe časy, dát jim čas na prohlédnutí a rozplánování a pak po jednom pouštět.

Večerní cesta – přidat stanoviště na které bude svíce a odevzdají tam symbol přátelství zorganizovat konec (systém židlí a míjení se na půdě u osudu). Najít pořádný příběh na přátelství.

Důvěrovky – vymyslet důvěrovky.

Projevy – Změna. Projevy nezafungovaly, uděláme místo toho navlékání korálků kamarádovi - zajistit korálky a provázky.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová, PhD. Bc. Dagmar Zlámáliková	19. 1. 2021	

